

Velja v Ljubljani in

po pošti:

celo leto . . . K 360—
pol leta . . . " 180—
četrti leta . . . " 90—
za mesec . . . " 30—

Za inozemstvo:

celo leto . . . K 480—
pol leta . . . " 240—
četrti leta . . . " 120—
za mesec . . . " 40—

JUGOSLAVIJA

Za Ameriko:

celoletno . . . 8 dolar.
polletno . . . 4 dolarja
četrtletno . . . 2 dolarja

Novi naročniki na posiljajo
naročnino po uskaznici.

Oglas se zaračunava po
porabljenem prostoru in sicer
1 mm visok ter 55 mm
širok prost. za enkrat 2 K
za večkrat neposl.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I.
Telefon št. 360. — Upravištvo je na Marijinem trgu
št. 8. Telefon št. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 160 K.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži na odgo-
vor dopis ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. —
Rokopisi se ne vračajo.

Iz ustavnega odbora.

Beograd, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Današnje sejo ustavotvornega odbora je otvoril dr. Vesnić. Prvi je govoril poslanec Sušnik (Jugoslovanski klub), ki se je branil proti včerajšnjemu govoru ministra Trlikovića.

Za njim je govoril komunist Sima Marković, nato pa posl. Voja Marinković, ki je izjavil, da bi bilo napačno, ako bi se hotelo v načelni debati doseči sporazum s komunisti. Parlament ni izpolnil nad glede zakonodajnega dela. Skrbni ga samo, da se težko sporazumemo, ker smo pač Slovani.

Posl. Ljuba Jovanović poudarja nelojalnost popolne suverenosti konstituite. Izjavlja, da se mora sedaj priti do ustave za vsako ceno.

Minister Trliković odgovarja na vprašanje dr. Šimraka, da so prehodne naredbe izdelane le po komisiji, a vlada o tem še ni stavila svojega predloga.

Seja se je končala ob 12 in pol. Prihodnja seja jutri ob 9 in pol dop.

LU Beograd, 10. febr. Na včerajšnji seji

odbora je posl. Sušnik v imenu Jugoslovanskega kluba zahteval, naj se najprej izpopolni vlada g. Pašića, do tedaj pa naj se odgode seje ustavnega odbora. Izgovor, da bi zemljoradniška stranka podpirala vlado g. Pašića, ne drži, ker je načelnik zemljoradniškega kluba Avramović izjavil, da bi se mogel politični del ustavnega načrta Pašićeve vlade sicer vzeti v pretres, kar se pa tiče gospodarsko-socialne strani, načrta ne odobrava, ker imajo zemljoradniki svojega. Ugotavlja, da sedanja vlada g. Pašića nima večine ter bi morala po parlamentarnih principih že davno odstopiti.

Predsednik dr. Vesnić je izjavil, da predloga poslanca Sušnika ne more staviti na dnevni red, niti dovoliti, da se o njem razpravlja. Ako misli poslanec, da sedanja vlada nima večine, naj jo vrže v parlamentu. Končno je opozarjal dr. Vesnić govornike, naj čimprej zavzamejo svoje stališče, ker mora biti načelna debata končana 14. tega meseca.

Fašisti razdejali tiskarno LAVORATORA.

Trst, 10. febr. (Izvirno poročilo.) V noči od torka na sredo okrog polnoči so navalili tržaški fašisti vnoči na zgradbo socialističnega lista »LAVORATOR« v ulici Zudecche. Z bombami in ročnimi granatami so razbili vhode in ogromno poslopje zažgali. Ogenj se je razširil tako hi-

tro, da ni bilo mogoče rešiti ničesar. Zgoreli so vsi tiskarniški stroji in ves ostali inventar s pohištvom privatnih strank vred. Kakor pri Narodnem domu so ostale tudi od LAVORATORJEVE palače le gole stene. Škode še ni mogoče oceniti, znaša pa vsekakor več milij nov lir.

Francoski parlament odobrava protinemško politiko vlade.

LDU. Pariz, 10. febr. Zbornica je včeraj nadaljevala pogajanja o interpelacijah. Finančni minister Doumer je izračunal, da znaša delež Francije na skupni vsoti določenih in izpremenljivih odškodnin 22 %, kar je enako 77 milijardam. Poudarjal je, da bo vlada interese države v Londonu pravtako energično zastopala, kakor je storila to v Parizu. Ministrski predsednik Briand je izjavil: Francija ni tako osamljena. Njena vodilna misel na konferenci je bila, da vzdrži sporazum med zavezniki in da Nemčiji prepreči zanetiti med zavezniki nesloga. Briand je dalje obžaloval, da se Amerika ne udeleži konference. Glasno je vzkliknil, da je gotovo, da bo morala Nemčija plačati. Ako zadene Francija navzlic

svojim žrtvam na odpor, bo vlada pokazala, da ni šibka. Lepa stvar je zahtevati, da bi Francija, ki je žrtvovala že toliko, bila pripravljena v interesu sveta se še nadalje žrtvovati, država je šla že do skrajnega. Sporazum z zavezniki je izvršen. Storili bomo vse potrebno. Nemčija je v naših rokah.

Po končani debati o interpelacijah, je zbornica z 387 glasovi proti 125 glasovom sprejela dnevni red, v katerem se izraža vladi zaupanje, da zagotovi skorajšnjo in popolno razorožitev Nemčije, da bo nadaljevala pogajanja o obnovitvah, da se dosežejo za gospodarsko vzpostavitev Francije potrebna denarna sredstva in da v potrebi uvede primerne sankcije.

TRGOVINSKA POGODBA Z NEMČIJO NI ODOBRENA.

Berlin, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Wolffov urad javlja: Ministrski svet v Beogradu ni odobril trgovinske pogodbe, ki so jo po dolgih pogajanjih sklenili jugoslovanski delegati Popović in sekcijski načelnik Todorović na eni strani, ministerialni ravnatelj v nemškem zunanjem uradu pl. Stockhammer na drugi strani. Trgovinska pogodbi so manjkali samo še podpisi.

AVTONOMIJA PEČUHA.

Bratislava, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Po poročilih listov se je jugoslovansko ministrstvo na svoji včerajšnji seji bavilo z vprašanjem avtonomije mesta Pečuha in baranjskega komiteta. Jugoslovanska vlada je sklenila, naj se vprašanje obsega je avtonomije in mednarodnih odločitev glede rešitve te zadeve predloži zaveznikom in mali antanti.

ODPRAVA PREHRANJEVALNEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 10. febr. (Izvirno poročilo.) V debati o državnem proračunu, ki se prične v kratkem, se bo stavil predlog, da se odpravi ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje. Finančni minister dr. Kumanudi ni proti temu, da se sprejme ta predlog, ker odpade s tem državi veliko breme, ker to ministrstvo ne izpolnjuje svoje naloge.

NEMČIJA SE UDELEŽI LONDON-SKE KONFERENCE.

Berlin, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Zastopnik državnega kancelarja Simonsa je uradno obvestil francoskega in angleškega poslanika, da se bo Nemčija odzvala vabilu k udeležbi na londonski konferenci, a to z izrecnim pogojem, da bo konferenca razpravljala o nemških protipredlogih k sklepom pariške konference.

LDU Berlin, 9. febr. V uradu za zunanje zadeve se je danes pod predsedstvom zunanjega ministra vršila seja izvedencev, na kateri se je zavzelo stališče napram sklepom pariške konference v vprašanju odškodnine. Sklepalo se je tudi o nemških protipredlogih. Po obširnem razpravljanju o posameznih problemih se je sestavil ožji delovni odsek, ki bo svoja posvetovanja pričel prihodnje nedeljo.

LDU Berlin, 10. febr. »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Londona: V zunanjem uradu se govori, da angleška vlada ne bo odgovorila na nemško noto, v kateri ta naznanja, da se bo odzvala povabilu v London. Vzrok temu je, da želi Anglija preprečiti, da bi se uveljavile katerekoli omejitve z ozirom na to, o čemer še želi razpravljati Nemčija. Iz poizvedb na uradnih mestih sledi, da Anglija ne vstraja več tako trdno kakor poprej pri svoji izjavi.

† DAVORIN TRSTENJAK.

Zagreb, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Danes je tukaj po dolgi in težki bolezni umrl Davorin Trstenjak, predsednik zveze hrvatskih učiteljskih društev ter pedagoški in mladinski pisatelj. Pogreb bo v nedeljo, 13. t. m. ob treh popoldne.

DELAVSKI SINDIKATI.

LDU. Beograd, 10. febr. V ministrstvu za socialno politiko se pripravljajo naredba o delavskih sindikatih. Naredba se v najkrajšem času predloži ministrskemu svetu.

ITALIJANSKI DELAVCI V RUSIJI.

Lunačarski sovjetski zastopnik v Rimu.

LDU. Berlin, 10. febr. Kakor poroča »Achtuhr-Abendblatt« iz Koda-nja, naznanja sovjetsko časopisje, da je ruska državna sovjetska vlada imenovala Lunačarskega za zastopnika v Rimu. Sovjetska vlada je nadalje sklenila, dati v sovjetskih tiskovnicah dela 3000 italijanskim delavcem, ki so izjavili, da so pripravljeni odpotovati na Rusko.

FRANCOSKI DELAVCI PROTI BOLJŠEVIZMU.

LDU. Pariz, 10. febr. Zvezni odbor za »Confederation generale du Travail« je z 88 proti 24 glasovom sklenil, da ne izstopi iz amsterdamske zveze strokovnih organizacij in da se ne pridruži Moskvi.

ČEŠKI NEMEC ZA SPORAZUM S ČEHI.

Praga, 10. februarja. (Izvirno poročilo.) Poslanec dr. Kocka je imel na zborovanju, ki ga je predvčerajšnjim sklicala nemška demokratična stranka, govor, v katerem je med drugim označil položaj sudetskih Nemcev. Izjavil je, da so sudetski Nemci, ki čutijo demokratično, odločni, bojevati se proti vsakemu nacionalističnemu šovinizmu in delovati za pravičen sporazum s češkoslovaškim narodom ter pričeti pogajanja o tem. Govor dr. Kocke je našel burno odobravanje.

STAVKA V ČEŠKIH TEKSTILNIH TVORNICAH.

Praga, 10. februarja. (Izvirno poročilo.) V Kraljičin dvorih so uradniki in vodje delavskih skupin v tekstilnih tvornicah proglasili stavko, ker se ni sprejela njihova zahteva po novi kolektivni pogodbi. Delodajalci so na to odgovorili z izprijem vseh delavcev. Stavka približno 5000 delavcev.

ODGODITEV MADŽARSKEGA PARLAMENTA.

LDU. Budimpešta, 10. febr. Zasedanje narodne skupščine je bilo danes zaključeno z lastnoročnim pismom državnega upravnika. Ministrski predsednik grof Teleki je izjavil poročevalcem časnikov glede odgoditve narodne skupščine. Ta odredba je spričo sedanjega položaja potrebna. On da vztraja na stališču, da je potrebna ustanovitev enotne vladne stranke; ako pa to ne bi bilo mogoče, bi se morala najti rešitev, ki bi bila, kar se tiče zavarovanja delazmožnosti parlamenta, podobna obliki enotne stranke. Kakor hitro se bo dosegel sporazum, bo zbornica zopet začela poslovati.

POLJSKO - MADŽARSKI TRGOVSKI DOGOVOR.

LDU. Budimpešta, 10. februarja. Madžarski dopisni urad javlja: Gospodarska pogajanja med Poljsko Madžarsko so se na podanih načelih za oba dela ugodno zaključila. Obe državi sta sklenili šest mesecev veljavno provizorično trgovsko pogodbo, ki bo danes popoldne podpisana.

PROTIKOMUNISTIČNI ŠTRAJK V ITALIJI.

Berlin, 9. febr. (Izvirno poročilo.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Lugana: Kakor poroča »Corriere della Sera«, je delavska zbornica, ki je v nasprotju s komunistično skupino, proglasila splošno stavko. Prišlo je do incidentov. Podrobnosti poročila še manjkajo.

Prehodna ustava.

Iz Beograda poročajo, da je sprejela vlada od posebne komisije izdelano naredbo, ki ureja našo državno upravo za prehodno dobo, dokler se ne uvede definitivna ustava.

Iz dosedanjih poročil, niti iz uradnih, niti iz privatnih, ni jasno, kakšen značaj ima ta sklep ministrskega sveta. Ne ve se, ali pomenja definitivno naredbo, ali pa samo predlog vlade, ki se predloži konstituenti kot dopolnilo k ustavnemu načrtu. V parlamentarni državi bi moralo biti samoumevno, da vlada v tako važnih, naravnost življenjskih vprašanjih ne postopa samovoljno brez narodnega zastopstva. Javljeni ukrepi posegajo globoko v bistvo našega državnega življenja. Dolžnost vlade je zato, da jih predloži konstituenti. A tudi, če ne predstavljajo te prehodne odredbe že polnomočne ureditve, morejo stopiti v veljavo še le, ako sprejme konstituenta predloženi ustavni načrt Pašićeve vlade. Na tem načrtu bazirajo vladni sklepi, ako propade načrt, propadejo tudi ti.

V stvarnem oziru je najpomembnejša sedma točka (glej poročilo na drugi strani). Ta člen razpravlja o začasni ureditvi pokrajinskih oblasti. Predpostavlja, da bo sprejet centralistični režim, ki odpravlja pokrajine. Kot prehodno dobo predvideva tri leta. Ta čas naj bi vodila posle še dalje pokrajinska vlada, sestavljena iz uradništva pod vodstvom kraljevega namestnika, ki bo tudi uradnik. Kompetenca posameznih resorjev v pokrajinskih vladah bi se postopno zmanjševala in prenašala na pristojna ministrstva. Upravno bi se podredile pokrajinske vlade notranjemu ministrstvu.

Pametna je naredba, da naj vodijo posle deželne vlade uradniki-nepolitiki. Poudarjali smo to zahtevo že nešteto krat, ko smo opozarjali na ogromne škode partizanstva v naši upravi. Zato nas veseli, da je prodrlo to načelo tudi v Beogradu. Za-

htevano pa, da se politika res dosledno izloči iz naše uprave. Ako bodo vodilna mesta poverjena uradnikom, morajo biti za njih imenovanje in njihovo poslovanje merodajni le stvarni razlogi. Da se to zagotovi, mora konstituenta po žalostnih skušnjah zadnjih let vsekakor zahtevati zanesljive garancije. Sicer lahko pridemo z dežja pod kap.

Odločno pa odklanjamo določbo, ki odreja še daljnje prenašanje kompetence deželne vlade na ministrstva. Ne zmanjšanje ampak povečanje oblasti in delokroga pokrajinskih uradov mora biti naša zahteva. Še danes je, vsaj v nekaterih panogah kompetenca nižjih instanc vse preveč omejena. Ministrstvom se morajo mnogokrat predlagati v odločitev upravne zadeve malenkostnega in podrejenega značaja. S tem se osrednje oblasti, ki že itak skrajno zanikrno funkcionirajo, le še bolj obremenjujejo. Redki so slučaj, da kako ministrstvo pravočasno reši predloženo mu zadevo, a še to le, če zna interesiranec po »dobrih zvezah« rešitev pospešiti. V ogromni večini slučajev pa osrednje oblasti odrežejo. Ker ni upanja, da bi se razmere v doglednem času izboljšale, je dolžnost vseh, ki čutijo potrebo točne in zanesljive državne uprave, da se z vso odločnostjo upro nadaljnemu zmanjšanju kompetence nižjih instanc.

A tudi načelno bo treba o tej točki razpravljati. Zastopniki centralističnega urejenja države vedno poudarjajo, da hočejo politični centralizem ublažiti in paralizirati z upravno decentralizacijo. Ako naj ta res kaj izda, se mora delokrog pokrajinskih in okrajnih oblasti, zlasti v dosedaj strogo centraliziranih panogah znatno razširiti, nikakor pa ne zmanjšati. Sicer bo ostala upravna decentralizacija fraza in prazna obljuba, kakor že toliko lepih oznanil iz Beograda.

GROF WALSERSHEIM UMRL.

Dunaj, 10. febr. (Izvirno poročilo.) Na svojem posestvu Tab na Madžarskem je danes umrl bivši avstrijski domobranski minister Zeno grof Walsersheim, potomec nemškega plemstva Welserjev. Bil je star 86 let.

STANOVANJSKA KRIZA V GRADCU NA VIŠKU.

LDU Gradec, 9. febr. V današnji seji stanovanjskega odbora je bilo sklenjeno, da se od danes naprej ne bodo sprejemale prošnje za preskrbo stanovanj. Pomanjkanje stanovanj v Gradcu je tako veliko, da stanovanjski odsek ne more dati stanovanja niti onim strankam, ki so popolnoma brez strehe. Zato stanovanjski odsek opozarja na strahovito stanovanjsko sisko v Gradcu in svari pred priseljivanjem v Gradec.

ANGLEŠKI DELAVCI ZA ODDAJO PREMOŽENJA.

LDU London, 9. febr. Odsek, ki so ga sestavile delavske stranke, da preišče vprašanja stroškov prehanjevanja je podal poročilo, ki se tiče davčnega vprašanja. Poročilo se izrekava za čim skorajšnje znižanje državnih dolgov. Kot najboljši sredstvo za to se navaja oddaja imetja, in sicer najmanj v znesku 4 milijard funtov šterlingov.

DEFICIT BELGIJSKEGA DRŽAVNEGA PRORACUNA.

Berlin, 10. februarja. (Izvirno poročilo.) »Berliner Tageblatt« javljajo iz Bruslja: Belgijski finančni minister je včeraj predložil zboru proračun za leto 1921. Deficit znaša 4530 milijonov. Od teh odpada na reparacije 2750 milijonov frankov.

BORZNA IN TRŽNA POROČILA.

10. februarja.

Valute in devize.

Zagreb. Devize: Berlin 243-244, Italija 535-537,50, London 565-570, New York 145-146, Pariz 1040-1045, Praga 189-190, Švica 2350-2375, Dunaj 2122-2130. — Valute: Ameriški dolarji 114 do 114,50, avstrijske krone 24,50-25, bolgarski levi 160-0, carski rublji 0-70, češkoslovaške krone 180-185, francoski franki 1000-1020, napoleoni 475-480, nemške marke 234-235, romunski lei 193 do 200, italijanske lire 520-522.

Beograd. Funt 138-139, francoski franki 253-255, dolarji 36,45-36,50, lire 132-134, lei 49,50-50, češkoslov. krone 45-46, napoleondori 121; devize: London 138-141, Pariz 253, Ženeva 587-595, So-lon 250, Rim 134, Praga 46,50-47,50, Ber-lin 61-61,50, Dunaj 5,35-5,75.

Dunaj. Dinarji 1865-1885, dolarji 695-699, nemške marke 1159-1165, funti 2720-2740, francoski franki 4980-5020, lire 2500-2520, poljske marke 85,40 do 87,40, švic. franki 11,275-11,325, češkoslovaške krone 884,25-890,25.

Praga. Dinarji 199, nemške marke 129,25, švic. franki 1268,50, lire 282, franc. franki 559,50, funti 302, dolarji 76,75, avstrijske krone 10,80.

Carli. Berlin 10,20, New York 617, London 23,94, Pariz 44,15, Milan 22,45, Praga 7,75, Budimpešta 1,12 1/2, Zagreb 4,50, Varšava 0,80, Dunaj 1,55, avstrijske krone 1,05.

Efekt.

Zagreb: Banka za Primorje 1000 do 1050, Banka za trgovino, obrt in industrijo 375-380, Eskompta 1460-1475, Centralna eskompta 278-280, Jadranska 1800-1820, Jugoslovanska 538-540, Ljubljanska kreditna 905-950, Narodna banka 640-645, Prastrediona 0-9250, Riješka puška 450-470.

Ustavne odredbe za prehodno dobo.

(Vladni predlogi.)

Beograd, 9. febr.

Vlada je na svoji zadnji seji sprejela prehodne naredbe, katere je predložila komisija, ki je sestavljena iz gg. dr. Mihajla Jovanovića, dr. Tomislavića, dr. Kumanudija, dr. Svo-bodina Jovanovića, dr. Vošnjaka in dr. Sagadina.

Prvi člen prehodnih naredb govori o zakonodajni funkciji ustavotvorne skupščine.

Drugi člen določa, da mora na prvi skupščinski seji položiti regent nastopno prisego: »V imenu Nj. Veličanstva kralja Petra prisegam pri vsemogočnem Bogu, da bom ohranil ustavo nedotaknjeno in da bom po njej in po zakonih vladal in čuval narodno edinstvo, ščitil neodvisnost države in enotnost državnih oblasti in da bom pri vseh svojih težnjah in delih imel vedno samo blagostanje naroda pred očmi. Tako mi Bog pomagaj! Amen.«

Tretji člen predvideva nastopno pismo prisego ali svečano izjavo za poslance: »Jaz (ime) prisegam pri vsemogočnem Bogu in pri vsem, kar mi je po zakonih najsvetejše, da bom pri svojem poslanskem delovanju hotel vedno samo dobrobit kralja in naroda in delal za edinstvo naroda po svoji vesti in po svojem znanju.«

Četrty člen določa, naj vlada tekom petnajstih dni, ko stopi ustava v veljavo, v soglasju z ustavnimi odredbami pregleda vse dosedanje naredbe in predloži skupščini vse one načrte in naredbe, ki naj zadobe zakonsko moč. Posebno in posamezno se bode reševalo samo one naredbe, za katere bi to zahtevalo dvajset poslancev.

Peti člen določa, da morajo biti državni uradniki, ki imajo fakultetne izobrazbe, odpuščeni iz službe samo tedaj, če to zahteva sodišče.

Nadaljnji šesti člen določa, naj se na celo kraljevino razširijo začasni zakoni kraljevine Srbije o državnem svetu, o centralni upravi, o proračunu in ministrski odgovornosti, vse to z izjemami, ki bi jih ustavila vlada in ustavotvorni osek.

Člen sedmi odreja, da ostanejo kasno-novljene organizacije upravne oblasti dosedanje pokrajinske uprave z namestniki na čelu in s podrejenimi sekcijami šefi in referenti. Uprava se bo izvrševala pod neposrednim nadzorstvom ministrstva notranjih del. Pokrajinskim upravam se ne morejo izročiti nikake nadaljnje dolžnosti. Posebne komisije bodo v roku treh let izvršile vse potrebno, da se prenesejo funkcije raznih sekcij na kompetentno ministrstvo. Pokrajinski namestniki se bodo imenovali na predlog notranjega ministrstva in se bodo smatrali za državne uradnike.

Člen osmi govori o predsednikih sodišč in o sodnikih, za katere določa, da ostanejo na svojih dosedanjih mestih, dokler se ne sklenejo novi zakoni. Splošne odloke kasacijskega sodišča bo izdelovalo 21 članov, in to 9 iz Beograda, 7 iz Zagreba, 3 iz Sarajeva in 2 iz Podgorice. Teh 21 članov pa bo podajalo tudi svoje mišljenje glede vseh zakonov. Sicer pa postanejo vsa velika sodišča v državi oddelki kasacijskega sodišča v Beogradu.

Dr. Otokar Rybar:

Vuk Stefanović Karadžić.

Boj med Vukom in njegovimi nasprotniki je bil do zagrinovitosti oster; no zmaga Vukovih idej ni mogla izostati. Njegovi nasprotniki so zastopali prošlost, on bodočnost; prvi so črpali iz zaprašenih cerkvenih per-gamentov, on iz svežega studenca živega narodovega govora; njihovi privrženci so bili majhen krog okostenelih pismoukov, za Vukom je stala neizčrpna in neizčrpna moč naroda junakov in — vsa mladina.

Kljub temu so se njegova načela le počasi uveljavljala. Najhitreje je prodrla njegova zahteva, naj kot književni jezik velja le priprosti narodov govor. Ko je l. 1818. izdal svoj veliki »Riječnik« srbskega jezika z nemškimi in latinskimi tolmačenjem, slovar, ki je še danes merodajen, je bila njegova zmaga glede jezika že več ali manj zagotovljena. Njegov pravopis pa takrat še ni mogel pro-dreti; preteklo je skoraj šes pol stoletja, dokler se je povsod uveljavil. Vendar je Vuk popolno zmago svojih idej še sam doživel. Še pred njegovo

Spremembe v višjem šolskem svetu.

(Iz proforskih krogov.)

Dolga je bila doba samovlade SLS v Sloveniji. S. L. S. je nastopala marsikje organizatorno in na pr. v gospodarskem oziru, združništvu itd. napravila ne mal korak dalje, tako da ostane pač nje zasluga neutajljiva. V prosvetnem oziru pa pomeni njena vlada brezdvomno žalostno poglavje naše zgodovine. Povzdignila je sicer smisel za ljudsko izobrazbo, ustanovila nebroj izobraževalnih in drugih podobnih društev po kmetih ter s tem vsekakor povzročila znaten napredek v izobrazbi našega ljudstva. Naše šolstvo pa tačas ni napravilo napredka in naše učiteljstvo je pretrpelo najtemnejšo dobo svoje zgodovine. Klerikalni pritisk je bil naperjen proti vsem, ki se niso uklonili njegovemu diktatu. Legijon je bilo onih, ki so se udali pritisku, se politično prelevili in v šoli vršili klerikalni politični program; kaj so bili v srcu, za to se novi gospodar ni brigal. Tudi pri srednješolskih profesorjih pomeni Susteršič-Lampetova epoha najgršjo korupcijo; zmožnost in strokovnjaštvo nista bila važna, politična pripadnost je pomagala na najlepša mesta ljudem, ki niso ne po letih, ne po sposobnosti sodili na lje. Dr. Lončar je moral čepeti v idriji in se odreči znanstvenemu delu, dočim so mladi petelin, na univerzi še najhujši svobodomislec, postajali v Ljubljani visoki gospodje, samo, če so šli v pravem času v Kanos.

Te dobe je konec. Višji šolski svet, v katerem je imela SLS še vedno večino, je razpuščen in pripravlja se njega nova sestava, v kateri bo imela ta stranka le slabo zastopstvo. Za novega predsednika je imenovan dr. Stanislav Bevk, ki je znan med profesorji po svojem nepedantskem poslovanju, agilen, skratka moderen človek, ki sodi na mesto, na katero ga je ministrstvo poklicalo. Od njega profesorstvo in učiteljstvo lahko po pravici pričakuje, da bo uvedel novo, modernejšo dobo šolske politike v Sloveniji. Dalje imenuje znanprej vlada tudi podpredsednika, in sicer iz članov učiteljstva, ki voli vrh tega tri zastopnika, dočim pošlje profesorji dva člana. Učitelji in profesorji s primer-no disciplino lahko izvolijo le napredne zastopnike, zlasti ker katehiti pravzaprav nimajo voliti z nji-mi, ker ima itak krščanski nauk že dva glasova. Glede nadzornikov vlada še negotovost, ali naj se vpele srbski sistem, kjer nimajo nadzornikov, marveč vrše isti posel ravna-telj zavoda, ali naj ostane pri starem.

Naše šolstvo, naše učiteljstvo je lahko s spremembami zadovoljno, kajti šola neha biti s tem politikum ene stranke in postaja zopet to, kar je njen pravi namen: institucija za povzdigo ljudske izobrazbe, za okre-pitev naroda in države.

Anglija in Nemčija.

Dočim je v Franciji takoj po sklepu zavezniške konference ministrski predsednik Briand pojasnil stališče Francije do nemške države in povd-aril dolžnosti in obveznosti, ki so jih zavezniki naložili Nemčiji, ni bilo iz angleških uradnih krogov nobene vesti, če in v koliko se angleška vlada strinja z ostro politiko, ki jo vodi Francozi proti nemški republikli. Zato je vzbudil tem večji interes govor, ki ga je imel angleški premier Lloyd George pred par dnevi v Birminghamu. Ministrski predsednik je govoril pred veliko ljudsko skupščino in je jasno obrazložil angleško stališče do sklepov pariške konfe-rence.

Nemčija mora plačati kar ji je naloženo, je dejal Lloyd George. — Njeni protipredlogi se bodo upošte-vali samo v kolikor se tičejo načina nemškega plačevanja. Ako pa Nemčija misli, da bo pri tem antanto iz-igrala, se zelo moti. Na pariški konfe-renci so se zavezniki posvetovali, koliko milijard odškodnine mora plačati država, kateri je udaril temelje Bismarck. Da je Nemčija podpisala mir, katerega ji je diktirala antanta, še ni dovolj. Treba je stvoriti novo mirovno atmosfero, mora se storiti vse, da se med narodi vzpostavijo resni odnosi dobrega sosedstva. — Mirovni pogoji se morajo izpolniti. Anglija je stopila v svetovno vojno radi kršitve pogodbe, ki se je nanašala na Belgijo. To je vzrok, da se britanska vlada še danes tako zavze-ma za spoštovanje sklenjenih mirov-nih pogojev. Ako ne bo tega spošto-vanja, bomo živeli v večnem nemiru in v negotovosti. Pogodba, kateri se premagane ne pokori, pomenja novo vojno. Nemčija mora v prvi vrsti upoštevati klavzulo glede razorožitve. Priznati moram, da so Nemci po premirju pokazali resno voljo za razorožitev. Izročili so nam že 31.000 topov, 10.000 poljskih topov, 70.000 mitralizev, 3 milijone pušk, 33 milijonov kosov streliva za topove in 411 milijonov patron. V naših rokah je torej pretežen del nemškega vojne-ga materiala. Toda nemško razoro-ževanje še ni končano in se bo na-daljevalo.

Kar se tiče nemške vojne odškod-nine, bo morala Nemčija izpolniti vse obveznosti, ki so ji jih naložili za-vezniki v Parizu. Nemčija je mora-lično dolžna plačati vso škodo, ki jo je povzročila; od nas ne more dobiti ničesar, dokler ne izplača vseh svojih dolgov. Naša skrb bo paziti na to, kako bo Nemčija izpolnila svoje ob-veznosti ne da bi pri tem trpeli naši interesi. Plačati pa mora in more. Če ne more drugače, naj si pomaga z davki. —

Tako izzveneva govor Lloyd Ge-orga čisto v francoskem duhu. V Nemčiji je govor napravil velik utis, kakšno pa je bilo razpoloženje, ki ga je ta utis izzval, je seveda drugo vprašanje.

obseg, kakor poroča »Rudo Pravos« je samo v Pragi tekmo zadnjih 14 dni izstopilo iz katoliške cerkve približno 100.000 ljudi.

Grški parlament zahteva smrtno ob-sodbo za Venizelosa in tovariša. Po ve-steh, ki jih prinašajo listi iz Zeneve, je sprejela grška zbornica resolucijo, v kate-ri se zahteva, naj se proti triumviratu Ve-nizelos, Konduriotis in Doulgis razglaši smrtna obsodba in contumacia. Vsi so-krivci se morajo izgnati iz države.

Porodi in umiranje v Franciji. Stati-stike izkazujejo v 90 departementih Fran-cije iz Alzacijo - Loreno vred za leto 1920, 424.688 živih porodov in 357.720 primerov smrti.

Bavarska vlada in pariški sklepi. »Berliner Tageblatt« javlja iz Monakove-ga, da je prišlo med vlado in koalicijskim strankami do soglasja v vprašanju načel, ki jih je sestavil ministrski svet in ki jih je odobrila vlada. Bavarska vlada ne mo-re odstopiti od svojega stališča, ki ga je zavzela napram pariškimi sklepom, pač pa se bo pokorila odredbam državne vlade, ki jih bo ta izdala v vprašanju razorožitve. Državni vladi se prepušča vsa odgo-vornost. Bavarska hoče bedo, ki jo je na-ložila versailleska pogodba, prinašati skupno z vsemi deželami Nemčije.

Princ Maks badenski o zahtevah pariške konference. V intervjuu s poročevalcem lista »Daily Mail« je izjavil princ Maks badenski, da ententni državni do-bro vedo, da so zahteve, ki jih je stavila pariška konferenca, neizpolnive. Če se iz-vedo sankcije, bo Nemčija popolnoma uničena. Princ je izjavil, da vlada ne bo po-dpisala pogojev. »Preje bi bili pripravljeni, je dejal princ, da pretrpimo katastrofe francoskega vkorakanja in zasedbe ruhr-skega ozemlja, kakor pa, da pripravimo z lastnimi rokami verige za naše otroke in vnuke.«

Francoska spominska plošča junakom Kajmakčalanu. Iz Beograda poročajo: Ko je naša vojska septembra meseca 1916 za-vzela Kajmakčalan, eno najtežjih pozicij v svetovni vojni, je na predlog sedanega poslanika De Fontenayja dala francoska vlada izdelati marmornato ploščo z napi-som: »Slavnim srbskim vojakom, ki so se z nami bratski borili in padli na dan bitke na Kajmakčalanu v septembru 1916. — Vlada francoske republike v znak občudovanja in hvaležnosti.« Ta spominska plošča je ležala v Solunu, dokler je ni po-slanik De Fontenay dobil iz Soluna in jo na dan svečnosti mesta Beograda izročil vrhovnemu poveljniku naše vojske regentu Aleksandru, ki jo bo dal postaviti na pri-merno mesto.

Gospodarstvo.

SVOBODNA TRGOVINA ALI PROTEKCIJONIZEM.

Na sejah gospodarskega sveta, ki so se vršile te dni v Beogradu pod predsedstvom ministra za trgovino in industrijo dr. Kukovca, so se ogla-sili zastopniki različnih gospodarskih slojev s svojimi zahtevami glede go-spodarske politike, ki naj bi jo vo-dila naša država.

Pri tem je seveda vsak govornik zastopal stališče svojega gospodar-skega kroga. Zastopniki trgovinskih interesov so povdarjali stališče svo-bodne izvozne in uvozne trgovine. Zastopniki industrijskih krogov so zahtevali svobodni izvoz naših in-dustrijskih proizvodov, carine prost ali vsaj z najmanjšo carino obtežen uvoz za našo industrijo potrebnih sirovin in visoke carine na tuje kon-kurenčne industrije. Zastopniki po-ljedelcev so zahtevali svobodni in carine prost izvoz poljskih pridel-kov, posebno pšenice, ter prepoved uvoza inozemske pšenice, dočim je zastopnik obrtnih krogov zahteval zaščito domače delavnosti, naglašujoč, da bi nastala velika nevarnost za obrt, ako bi bil izvoz preveč svo-boden, kajti v tem slučaju bi naša obrt propadla, ker bi se podražile vse življenjske potrebščine. Slednjič se je oglašil tudi delegat zagrebske občine v imenu konzumentov in na-glašal, da bi morale biti carine tako urejene, da bi olajšale stroške za vsakdanje potrebe konzumentov.

Kakor je torej razvidno: kolikor gospodarskih interesov, toliko različ-nih mnenj, katere je težko spraviti v sklad. Vsekakor zahteva obči inter-es, da se najde prava srednja pot, ki bo vsaj kolikortoliko odgovarjala upravičenim zahtevam posameznih gospodarskih krogov. Pri tem ne smejo voditi merodajnih krogov te-oretična načela, marveč je potrebno, da se odredi to, kar odgovarja fak-tičnemu stanju oziroma praktičnim zahtevam vseh slojev.

V prvi vrsti se nam zdi, da je najvažnejše da se ima ozir na naje-lemtarnejše potrebe vsega prebival-stva in te so življenjske potrebščine. Ukretni je vse mogoče da se kolikor mogoče znižajo cene teh potrebščin ter da se odpravi ta unikum, da so v naši državi, ki je v prvi vrsti polje-delska država, življenjske potreb-ščine tako drage.

Znižanje cen življenjskim potreb-ščinam bi imelo za posledico zniža-nje delavskih in uradniških plač, kar bi pospeševalo konkurenčnost naše industrije ter izdatno zmanjšalo iz-datke države ter dosledno nižalo davke. Od cenejših produkcije naše industrije bi imeli korist tudi naši poljedelci, katerim bi se nižje cene njihovih pridelkov izravnale z nižji-mi cenami njim potrebnih industrij-skih izdelkov. Zvišana konkurenč-nost naše industrije pa bi bila sama na sebi najboljša zaščita proti tuji konkurenci.

Ključ vsega našega gospodarske-ga problema leži torej v znižanju cen življenjskih potrebščin. Rešitev takega problema v tako bogati agrarni državi, kot je naša, ne bi smela delati smotniti gospodarski politiki nikakih težav.

★

† Nemški glas o našem gospodarskem položaju. Berlinska »Keramische Rundschau« prinaša članek o vprašanju jugoslo-

vanske industrije. List omenja tudi poga-ljanja, ki se vršijo med nemškimi in našimi gospodarskimi strokovnjaki v Beogradu, in izjava, da je postala Jugoslavija po vojni država, katere izvoz bo v bodočnosti zelo važen. Vred tega naj polaga Nemčija veliko važnost na to, da pošlje svoje tr-govinske zastopnike v to državo. Ker je Jugoslavija v prvi vrsti agrarna država, bi si mogla potrebne poljedelske stroje in druge industrijske produkte dobavljati iz Nemčije. Jugoslavija naj bi nasprotno od-dajala svoje poljedelske pridelke Nemčiji. List pravi nadalje, da je naš narod mar-ljiv in delaven, višje uradništvo nepod-kupljivo in spretno. Jugoslavija poseduje, kakor znano, zelo dobro luko v Kotoru. Početke industrijskega razcveta je opazil zlasti v Zagrebu in v Sloveniji. Jugoslavija napravila utis zdrave, močne države, ki se bliža lepi bodočnosti, ako se bo po-litično lahko neovirano razvijala.

+ Žitna tržnica v Subotici. Kakor smo že poročali, so nameravali v Subotici osno-vati žitno borzo. Odposlali so že tudi pra-vila v potrditev, ki pa še dosedaj ni do-spela. Da se pa vendar osnuje nekaj fo-rum, kjer bo oficijelno vršilo posredova-nje pri kupčiji, reguliranje cen itd., ter da se na ta način odpravi zakonita mešetari-ja nelegalnih trgovcev po kavnarh in na ulici, nameravajo osnovati trgovski krog, če ne borzo, pa vsaj žitno tržnico, po vzorcu nemške »Markthalle«.

+ Naš konzulat v Marseilleu. Vsem zainteresiranim se daje na znanje, da se je kraljevi generalni konzulat v Marseilleu definitivno namestil v ulici de Prado 76.

+ Tvornica za izdelavo serumov se bo ustanovila v Futogu pri Novem Sadu. Vodstvo tvornice je poverjeno nekemu Rusu, ki je vodil tako podjetje že v Rusiji. Obrat bo pod državnim nadzorstvom.

+ Tvornica aeroplanov. V Beogradu se je osnovala družba za zgraditev tvor-nice za aeroplane in aeroplane sestavine.

+ Kočevska banka. Snovanje za Kočevje prepotrebne banke, ki se bo imeno-vala »Kočevska industrijska in trgovska banka«, je v polnem teku. Pravila so pred-ložena, prostori zagotovljeni.

+ Podružnica sarajevske borze za delo se osnuje v Mostaru.

★

+ Prometne olajšave na progi Trst — Čekoslavaška. Dosedaj je bil transportni promet med Trstom in Čekoslavaško vsled carinske revizije na italijanski ju-goslovanski in avstrijski meji otežkočen. Ta-kor javljajo češki listi, bodo vozili sedaj na tej progi kompletni vlaki, kojih vagoni bodo plombrani z italijanskimi plombami. Ti vlaki ne bodo podvrženi jugoslovanski in avstrijski carinski reviziji ter bi na ta način promet znatno olajšali.

+ Javanski sladkor na Dunaju. Na Dunaj so dospele ponudbe javanskega sla-dkorja po 83 avstrijskih kron za 1 kg. To je približno 19 naših kron. Javanski sla-dkor bo torej lahko uspešno konkuriral s češkoslovanskim, ki velja 10—15 češkosl. kron, t. j. okoli 27 naših kron.

+ Rapidno padanje cen na borzi za produkte v Budimpešti, ki se je začelo pred dvema tednoma, se je vedno nada-ljuje. Na borzi za produkte se ponuja v velikih množinah kaša 1 kg po 8, oves po 15, koruza pa po 11—12 madžarskih kron. Cena kaše se je znižala za 50%, fižola za 45%, koruze pa za 20%.

+ Padanje cen živil v Angliji. An-gleški nadzornik za prehrano je že vnapre-j naznanil nadaljnje padanje cen za najvaž-nejša živila, ker padanja cen ni pripisovati lokalnemu prenapolnjenju, ampak faktični nadprodukciji.

+ Padanje tobačnih cen v Ameriki. Iz Amerike javljajo, da so začetkom janua-rja sl. začele padati tobačne cene.

Razna poročila.

»Reška slovenska stranka« je izpre-menila svoj naziv v »Reška jugoslovanska stranka«. Ob tej priliki je izdala na Reča-ne jugoslovanske narodnosti proglas, v katerem dokazuje nujnost in potrebo enotne jugoslovanske stranke na Reki.

Izmisljena vstala v Črni gori. Beo-

grajski biro dementira vesti, ki jihi prinaša »Epoca« 2. t. m. o ustavi v Črni gori.

Izstopanje iz rimsko - katoliške cerkve na Češkem. Po poročilih socialističnih listov je zavzela povodom ljudskega štetja med češkim prebivalstvom započeta ak-cija za izstop iz katoliške cerkve že velik

smrtjo, 26. januarja 1864, so bili vtihi-nili vsi nasprotniki.

Najbolj se je pa razširila slava Vukovega imena, tudi preko mej srbskega naroda, po srbskih narod-nih pesmih, ki jih je z neumornim trudom zbiral in objavljaj. Znano je, kako so te pesmi navdušile Goetheja še v njegovi visoki starosti, kakor tudi jezikoslovca Grimma. Z enim mahom so Srbi z objavo teh pesmi stopili v kolo kulturnosti narodov in njihova usoda je začela zanimati svet. Dandanašnji se naglašajo veli-ke zasluge Vukove za reformo srbskega jezika in tudi za lepo književ-nost, v kateri je iz velepleh narod-nih junaških in ženskih (liričnih) pes-mi zavel sveži duh srbskih grov in go-zdov s pristoje srbsko, samoraslo romantiko lastne slavne prošlosti; ne pripisuje se pa, zdi se mi, posebne važnosti, da je Vuk ravno z objavo teh proizvodov čiste srbske kulture v veliki meri pripomogel k temu, da se je tudi na dnevni red »kulturne« Evrope postavilo — srbsko vpraša-nje, ki ž njega ni več izginilo.

Vuk ni naletel le na odpor pri zastopnikih stare književne struje, temveč deloma tudi pri svojih pri-staših. Njegovo načelo, naj se piše, kakor se govori, so tolmačili in tol-

mačijo nekaterniki še danes v smislu, da se sme v pismenem jeziku ra-biti tudi očito zgrešene slovniške oblike in čisto lokalno izgovarjavo po-sameznih narečij. Proti takemu na-ziranju je Vuk odločno nastopal in dokazoval, da tudi narod greši in da ga v takih slučajih ni treba posne-mati, nego da se treba ravnati po vtrjenih pravilih, brez katerih ne more biti enotnega književnega jezika. Za podlago tega enotnega jezika je, kakor znano, vzel hercegovsko narečje, in je v tem narečju prevel tudi Stari testament. Ko so se Hrvatje pod vodstvom Ljudevita Gaja od-ločili za štokavščino, zapustivši svo-jo domačo kajkavščino, sprejeli so v glavem Vukov jezik. Popolne enot-nosti pa še danes ni bilo mogoče do-seči in to radi različne izgovarjave in pisave staroslovenskega jota. — Znano je, da se ločijo jugoslovanska narečja ravno po izgovarjavi tega glasa v ekavce (reč), ikavce (rič) in ijekavce (riječ). Dočim so pa Hrvatje, ki so po večini ekavci in ikavci, takoj sprejeli ijekavsko izgovarjavo, četudi so ta glas najprej pisali e in potem ie (Vienac), so vzhodni Srbi s kulturnim središčem Beogradom in Novimsadom ostali do današnjega dne pri ekavščini. (Konec prihl.)

Dnevne vesti.

— Pravi 20 dinarski bankovci se zamenjujejo za polno vrednost. Spritno sklepa Narodne banke, da se po-tegnejo iz prometa 20-dinarski bankovci, razširjajo brezvestni agenti in spekulanti med ljudstvom vesti, da bodo ti bankovci razveljavljeni in da se ne bodo več menjali. Na ta način povzročajo med narodom paniko in se okorišajo z razburjenjem tako, da odkupujejo bankovce za nizke cene. Vse te razširjene vesti so tendenciozno izmišljene in se uradno dementirajo. Prebivalstvo naj bo uverjeno, da se bo izmenjava bankovcev izvršila do konca, kakor to zahtevajo interesi države in vsega prebivalstva. Proti onim, ki brezvestno trgujejo z bankovci, se bodo uporabile najstrožje naredbe in v zakonih določene kazni. (Uradno).

— Povišanje hišne najemnine. Neprestano nam prihajajo pritožbe, da povzročajo mnogi hišni lastniki ne glede na jasno besedilo tozadevne odredbe najemnine kar za 100 % in še več in to ne na podlagi najemnine l. 1914., kakor predpisuje naredba, ampak kar na podlagi zadnje dose-danje najemnine. Večina hišnih gos-podarjev je med vojno najemnine že itak občutno povišala, tako, da je sedaj dovoljeno povišanje že dose-ženo, če ne celo prekoračeno. Dobro bi bilo, da se sestavi pregledna ko-misija, ki bo kontrolirala upraviče-nost povišanja. — Tudi glede pri-spevka najemnikov k hišnim popravilom vladajo nejasnosti. Treba bo tot očko natančno formulirati in raz-lasiti, da se onemogočijo zlorabe.

— Ponarejevalci bankovcev v Drav-ljah. Vsi neke prazne ovadbe so pred mesecem oziroma prišli v Dravljah po-seselnika Končana in urarja Gorjupa, češ, da sta ponarejala denar. Preiskava pa je dognala, da je bila ovadba brez vsake pod-lage ter sta oba osumljenca izpuščena, pre-iskava pa ustavljena.

— Razpisana je služba okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje metliško. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

— Roparski napad v Smartnem pri Litiji. O dogodku nam še poročajo, da je zavzela preiskava popolnoma drugo smer. Ukradeno zlatino in obleko so našli pod domačim kozlocom, denar (večinoma sre-bro) pa v vrečki na njeni. Tudi je zdrav-nik pri Robavski dekli konstatiral, da iz-virajo njene rane od ogriza domačega psa. Rop je bil torej najbrž fingiran, da bi se tatvina prikrila. Nadaljna preiskava bo pri-nesla več luči v ta skrivnostni dogodek.

— Svojega gospodarja okradel. 29letni Al. Kozjak od Sp. Kungote je prišel 29. m. m. k lesnemu trgovcu Jos. Srebotnjaku v Vrhovcu za delo prosit, ki ga je tudi dobil. Toda že tretji dan je pokradel svojemu gospodarju razno moško in žensko perilo, čevlje, dokolenice itd. ter neznan kam izginil.

— Nesreča pri napravljanju rezanco. Peter Krvina, dninar iz Gaberja pri Do-brovi, že od mladosti hrom in nadložen, je hotel narezati nekaj rezance. Ko je metal otepe na pod, so se drugi sprožili. Da ga ne bi podrl, se je hitro kolikor mu je nje-gova hromost dopuščala, izognil in stopil v stran na drugo desko. Ta deska pa se je prevrgla in Krvina je padel na pod. Pri padcu se je tako težko poškodoval, da je moral v bolnico.

Ljubljana.

— Nerednosti pri stanovanjskem uradu. V javnosti se je že večkrat čulo, da se vrše pri ljubljanskem sta-novanjskem uradu nerednosti in da je mogoče tamkaj z denarjem vpliva-ti na potek uradnih poslov. Pover-jenik g. Adolf Ribnikar je z ozirom na te govorice zasljal več strank, ki pa niso izpovedale obremenjajoče za nikogar pri stanovanjskem uradu. Navzlic temu so se poizvedbe nada-ljevale. Zadnje dni se je posrečilo priti nerednostim na sled. Izkazalo se je, da je nek pisarniški uradnik pri stanovanjskem uradu sprejemal od strank pod raznimi pretvezami večje in manjše vsote denarja ter ce-lo na nedopusten način izpreminjal odloke poverjenosti za socialno skrb. Poverjenost je uvedlo danes proti dotičnemu uradniku disciplinar-ne preiskave. Istočasno je bil suspen-diran in izročen državnemu pravdništvu.

— Naša žalna manifestacija ob priliki laške proslave aneksijske zasedenega ozem-lja. Jugoslovanska Matica v Ljubljani p-zivila vsa naša društva brez razlike strank, da pošljejo svojega zastopnika na sesta-nek, ki se vrši v ponedeljek, dne 14. m. ob 8 uri zvečer v veliki dvorani univerze (deželni dvorec). Predmet obravnave je: Razgovor o žalni manifestaciji ob laški proslavi aneksijske našega zasedenega ozem-lja. Radi važnosti dnevnega reda prosimo, da se odzovejo na svojih zastop. prav vsa

naša društva in tudi vsi naši listi. Posebna vabila za ta sestanek se ne bodo izdajala, ampak velja ta poziv kot direktno vabilo vsem društvom. Jugoslovanska Matica.

— Protestni shod upokojencev, Inva-lidov in vdov južne železnice. Včeraj do-poldne se je vršil protestni shod upoko-jencev, invalidov in vdov južne železnice v Mestnem domu. Dvorana je bila skoro nabit polna. Prišla sta tudi dva zastopni-ka upokojencev iz Maribora med njimi upokojenec z rodbino 17 otrok. Do smrti izmučeni upokojenci, invalidi in vdove so z največjim ogorčenjem protestirali proti zavlačevanju nabavnega prispevka in dra-ginskih doklad. Udeleženci so se podali s protestnega shoda pred deželno vlado, kjer je deputacija izročila resolucijo in energično zahtevala takojšnjo od pomoč. oziroma najstrožjo preiskavo iz Beograda.

— Led za Ljubljano so začeli dovajati iz Orenjske, posebno iz Rateč. Kakor ka-že vreme zadnjih dveh dni, bomo dobi-li najbrž še doma dovolj debelega ledu. Ljubljana potrebuje okrog 100 vagonov ledu.

— Posipanje hodnikov. Nastopila je le-deno mrzla burja, da so ceste, posebno pa hodniki zledeneli ter postali nevarni za pa-sante. Le redki so hišni posestniki, ki se spomnijo na svojo dolžnost, da je treba hodnike pred hišami posipati.

— Zveza med Gospodstvom cesto in Kolodvorsko ulico bi se lahko napravila z majhnimi stroški, a bi bila velike promet-ne važnosti. Cesta iz Kolodvorske ulice skozi Pražakov ulico se je že odprla, ozi-r. razširila, treba je še odstraniti neke ostanke nepotrebnega zida. Ravnotako se je dogradila nova cesta z Dunajske ceste med vrtove. Treba je samo še odpreti in nasuti majhen del vrta in zagatna Nova ulica bo odprta prometu.

— Profesorsko društvo — sekcijska Ljubljana bo imelo v ponedeljek, 14. m. ob 15. v risalnici tukajšnje I. drž. gimnazije sestanek, na katerem bo administrativni referent pri višjem šolskem svetu g. dr. St. Majcen poročal o preureditvi službenih odnošajev in prejemkov srednješolskih pro-fesorjev v Sloveniji.

— Prijave za hladilnične celice. Vse stranke, ki reflektirajo na lastno shrambo (celico) v bodoči ljubljanski hladilnici, naj to nemudoma javijo pisмено s točnim na-slovom mestnemu tržnemu nadzorstvu. Pripomni naj se tudi, za katero blago bo služila shramba, in v kakšni maksimalni množini se bode dotično blago deponiralo v hladilnici. Mesarji naj javijo, ako re-flektirajo na prostore za soljenje mesa in izdelovanje klobas ter navedejo množino blaga, ki ga hočejo dnevno izdelati.

— Dramatični odsek Sokola Vič upri-zori v nedeljo, 13. m. ob pol 8 zvečer v Sokolskem domu na Viču igrokaz »Ljubim-kanje«. K obilni udeležbi vabi odbor. K

— Politični klub NSS ima danes zve-čer točno ob 8. uri zvečer redni sestanek v klubovi sobi kavarnе Zvezda. — Tajnik.

— Košička mu je običajla v grlu. Za-gorci Matevž, nadsprevednik iz Udmata, si je hotel v ponedeljek privoščiti malo pre-šičevega. Komaj pa je požrl par koščkov, je začutil, da mu je običajla v grlu mala košička, ki je ni mogel spraviti ne napre-j ne nazaj. Ker mu zdravnik ni mogel po-magati, se je moral podati v bolnico.

— Nesreča v mestni klavnici. Anton Brulc, mesar na Sv. Jakoba trgu je hotel zaklano govedo predejati na drug klin. Pri tem pa mu je spodletelo in se je nabodel na klin z desno roko. Poškodba je velika, toda ni nevarna.

— Nesreča pri pokopavanju »pusta«. Predvčeršnjim popoldne se je vršil pu-stov pogreb za glavnim kolodvorom na polju proti artiljerijski vojašnici. Tega po-greba se je udeležil tudi kovinski trugar Karol Tekavec. V ta namen si je napravil iz predvja dolgo brado in se še drugače na-šimil. Ko so prišli na odprto polje, je po-tegnila sapa in plamen od baklje, ki so jo imeli sabo je zajel Tekavca za brado. V trenutku je bil Tekavec v ognju. Pri tem se je opeknil po glavi, zlasti pa po ušesih ta-ko močno, da so ga morali prenesti na glavni kolodvor in od tam so ga prepeljali z rešilnim vozom v bolnico.

Maribor.

Sekundarij mariborske splošne bolni-ce dr. Stanko Ruprecht je imenovan na svojem dosedanjem službenem mestu za kirurški asistent.

Poročniki za pomladansko poročno za-sedanje so izrečani.

Kot nova odvetnica se nastanila v Mariboru dr. Jan in dr. Kimovec, ki sta prišla iz Trsta. Našim odvetnikom v Tr-stu skušajo italijanska sodišča onemo-gniti obstoj s tem, da, ako le mogoče, izre-kaajo sodbe proti njihovim klijentom in jim s tem jemljejo zaupanje strank.

Nepošten dobavitelj. Mariborski Dija-ški dom je že dalj časa prejemal od pr-seselnika Pichlerja v Rošupju dnevno po 12 l. mleka. Kljub svarilu vodstva dijaške kuhinje se kakovost mleka ni izboljšala, dokler nekega dne Pichlerjeva dokla ni izdala skrivnosti, da prejema dijaška ku-hinja le 3 l. dobrega mleka, ostalo pa je

kot vodni dodatek. Pichler je bil zaradi pokvarjenja živil obsojen pred sodiščem na 600 kron globe.

Sumljiva obleka. Varnostni organi so nekemu moškemu zaplenili kot sumljivo lastnino več komadov obleke in perila, opremljenega z monogramom P. K., ki jih je prinesel iz okolice v mestu. Predmeti so na ogled na policijskem komisarijatu.

Fingirana napada. Kakor se je sedaj po preiskavi uradno dognalo, sta bila oba napada na carinskega uradnika Nepomuc-kega spretno fingirana od njega samega. Nepomucki se je ranil sam z Frommer-pistoletjo ter so našli na stopnišču, kjer je to storil, tudi še medeni del naboja. Na-brže je skušal s svojim razvnanjem doseči premestitev iz Maribora.

Tukajšnja babica Pavla Cečovnikova, ki je bila obtožena zaradi odpravljanja človeškega ploda, je bila obsojena na tri mesece težke ječe.

RAZPISANA UČITELJSKA MESTA V ŠOSKEM OKRAJU VOLOSKA.

»L'osservatore Triestino«, od 31. janu-aria prinaša razpis prostih učiteljskih mest za voloski šolski okraj. Razpisana so sle-deča mesta.

a) Ljudske šole s hrvaškim učnim je-zikom: Podučiteljsko mesto v Voloski. Uči-teljsko mesto 3. kategorije in mesto učite-ljice 2. kategorije v Opatiji, mesto učite-ljice 3. kat. v Dragi pri Mošenicih, mesto šolskega voditelja 3. kat. v Poljanah, me-sto učiteljice 3. kat. v Veprinca, suplentski učiteljski mesti druge kategorije v Lovranu in v Dragi pri Mošenicih, mesto učiteljice 3. kat. v Mošenicih, v Bersecu, v Bergud-cu, v Jurdani in v Klani, podučiteljsko mesto v Klani, suplentsko učiteljsko mesto 2. kat. v Matuljah, učiteljsko mesto 3. kat. mesto učiteljice 2. kat. in mesto podučite-ljice v Rokavcu, voditeljsko mesto 3. kat. v Zvoniku, suplentsko mesto 2. kat., me-sto učiteljice 3. kat. in podučiteljsko mesto v Munah.

b) Šole s slovenskim učnim jezikom: Mesto učiteljice 3. kat. v Jelšanah, su-plentsko učiteljsko mesto 2. kat., mesto učiteljice 3. kat. in nadučiteljsko mesto 3. kat. v Podgradu, mesto učiteljice 3. kat. v Hrušici, učiteljsko mesto 3. kat. v Obovu, voditeljska mesta 3. kat. v Sovinjaku, v Pregarjah in v Materiji, mesti učiteljice 3. kat. na mešani ljudski šoli v Herpeljah in v Sivljah. Za službo smejo prositi samo učitelji Julijske Benečije. Prošnje je vložit do 15. februarja na okrajni šolski svet v Voloski. Priložiti je: krstni list, domovnico, politično in zdravstveno, zdravniško in usposobljenostno izpovedilo (poslednje v dveh izvodih) in svedočbe prejšnjih služb.

★

RODBINSKA DRAMA.

Mož ustreliš svojo ženo radi nezve-stobe.

V Lancovi vasi pri Ptuju je na pustno nedeljo zvečer kmet Stefan Murko ustreliš svojo ženo v prsa in usta, da je obležala takoj mrtva.

Vzrok je bila ženina nezvestoba. Žena je očitno in poluhujšivo živela s hlapcem Jakobom Regvantom, s katerim je imela že dvoje otrok, naj-majši je komaj šele 10 mesecev star. Od strela je bila ranjena tudi 10letna hčerka v desno roko. Hla-pec Regvant je v kritičnem času po-begnul na podstrešje, od tam skočil skozi okno na dvorišče ter brez čev-ljev in klobuka zbežal. Murko se je prostovoljno javil orožnikom. Vsi prebivalci so na strani nesrečnega moža.

Sokolstvo.

Mariborska sokolska župa ima v ne-deljo, 13. t. m. ob devetih dopoldne svoj redni občni zbor.

Občni zbor Sokola II v Ljubljani se je vršil dne 30. prosinca t. l. Iz poročil dru-štvenih funkcionarjev je posneti, da se je društvo kakor tudi njegov odsek na Škof-ljici i v tem letu lepo razvijalo. Tako po-snamemo iz načelniskega poročila, da je telovadilo v 109 večerih 2671 telovadcev, v 99 večerih 1861 moškega naraščaja in v 92 večerih 3838 moške dece, iz poročila načelnice, da je telovadilo v 114 večerih 2782 telovadkinj, v 94 večerih 2416 žen-skega naraščaja in v 81 večerih 2168 žen-ske dece; iz blagajniškega poročila, da zna-ša konec upravne dobe 1920 društvena imovina K 39.375,08, z vrednostjo inven-tarja vred pa društveno premoženje skupaj K 61.005,08. Smrtna kosa, ki tudi to leto ni prizanesla društvu, je ugrabila med drugimi tudi zaslužnega sokolskega delav-ca, podstarosta brata Jakoba Smoleta. Iz-med sklepov občnega zbora nam je navesti zlasti dolžnost ustanovitve na K 400, vpi-snino na K 10, članarine na K 24 na leto. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: starosta brat Dr. Otvo Fetič, podstaro-sta brat Dr. Vladimir Borštnik, podstaro-stinja sestra Marija prof. Sičeva, načelnik brat Ivan Pavlin, načelnica sestra Marija Butala, tajnik brat Ladislav Gabrsek, bla-gajnik brat Aleksander Valjavec, predsed-nik izobraževalnega odseka brat dr. Ru-dolf Mole. matrikar, gospodar in predsed-

nik glasbenega odseka brat Anton Vidmar, matrikarica sestra Anica Bamblj, odbor-niki bratje in sestra Anton Petrovič, Drago Vahtar, Jernej Sturm, Marija Puhova, kot namestniki oziroma namestnice pa brata, oziroma sestri Franc Čermak, Anton Se-vero, Mara Čukova, Olga Gillich.

Sokol v Mokronogu. Naše mlado dru-štvo je pred nekaj dnevi kupilo na javni dražbi obširno poslopje v sredini trga za K 37200.—. Ta znesek se je takoj izplačal iz društvenega premoženja in darov društve-nih prijateljev. Sedaj se bo pričela gra-diti v istem prostoru velika dvorana, v kateri bodo razun »Sokola« imela vsa na-rodna društva, kakor tudi dramatičen od-sek svoj dom. Rolaki, bratje Sokoli in vsi zavedni Slovenci in Slovenke, — nabirajte domeske za to narodno trdnjavo. Prispevki naj se blagohotno pošiljajo na naslov, So-kolski dom v Mokronogu.

Sport in turistika.

Slovenskim sankarjem V nedeljo 13. m. se vrše na umetnem sankališču »Be-vedere« v Boh. Bistrici po daljšem pre-moru zopet sankarske tekme in sicer to-pot prvi tudi za prvenstvo Slovenije in Jugoslavije. Pred vojno so se merili slo-venski sankarji na tem polju s tekmovalci svetovnega slovesa. In ne samo, da so se častno odrezali, tudi zmagali so nad njimi. Zato se nadeja »Sportna zveza«, da se bo do tudi letos dosegli pri tej tekmi časi, ki ne bodo dosti zaostajali za dosedanjimi rekordi. Da pa je to mogoče doseči, poziv-ljamo vse stare, preizkušene slovenske bo-jevnike na tem sportnem polju, da se po možnosti polnoštevilno udeležijo razpisanih tekmi. — Sportna zveza.

Gledališče in glasba.

Potop. Hudožestveniki so publiko si-noči imenito potegnili. Pred nabitno dvorano so dali »Potope«, njihovih sposobnosti in njihve energije nevredno delo. Zato je marsikdo odšel razočaran iz gledališča. — Upamo, da nam bo dano nočjo videti tem veličastnejšo manifestacijo ruskega duha v Čehova štiridejanski dram »Tri sestre«. Gostovanje naše operne primadone v Pragi. Te dni gostuje v Pragi gđ Zdenka Zikova v Puccinijevi tridejanski operi »Toska«.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljub-ljani. Naznanjamo vsem pevcem in pev-kam, da se od petka, dne 11. t. m. zopet prično redne pevске vaje in sicer za moški zbor ob 8. uri zvečer, za ženski zbor pa ob 6. uri zvečer. Ker imamo v progra-mu nova slovenska glasbena dela in važne koncertne izlete, prosimo vse dosedanje, pa tudi one pevce, kateri do sedaj niso na-stopili, da se pevskih vaj z običajno vest-nostjo zopet udeležujejo. Odbor. K

Gledališče za vedro umetnost v Za-grebu. Zagrebška pokrajinska vlada je odobrila načrt umirovljenega ravnatelja zagrebške opere Srečka Albinja, da se zgradi posebno poslopje s prostori za vedro umetnost. V poslopju bodo plesne in koncertne dvorane. Načrt je vlada od-obrila le pod pogojem, da se bo v teh pro-storih gojila umetnost, dostojna mesta ka-kor je Zagreb.

Znanost in umetnost.

Predavanje o Koceni priredi maribor-sko »Zgodovinsko društvo« v proslavo učenjakovega 100. rojstnega dne prih-dnjo nedeljo ob 10. dopoldne v Narodnem domu.

Tri nove knjige je izdala podjetna knji-garna S. B. Cvijanović v Beogradu. Prva prinaša študijo dr. Marka Ieko »O večnom životu«, obsega 42 strani in stane 2 din. Druga prinaša znano Schopenhauerjevo razpravo »Metafizika spolne bolezni«. Ce-na 5 din. Tretja obsega monografijo slo-bodnoga Jovanovića o Ljubomiru Nedelcu kot ponatis iz zagrebške »Nove Evrope«. Cena tudi 5 din. Vse tri knjige toplo pri-poročamo, zlasti pa opozarjamo na študijo o Nedelcu, ki seznanja našo inteligenco z enim izmed najodličnejših srbskih književ-nih delavcev. Naročajo se pri vseh večjih knjigarnah ali pa direktno pri »Knjižari C. B. Cvijanović« v Beogradu.

Za Noblovo nagrado namerava kandi-dirati bivši reški pustolovec D' Annunzio. Radi Noblovega testamenta, ki določa, da kandidirani pisatelji ne smejo biti nemoral-ni po dejanjih in da morajo delovati v du-hu mednarodnosti, je gotovo, da D' An-nunzio Noblova nagrada ne bo prisojena.

Pokrajina.

Kočevje. (Ljudsko štetje.) Cesar smo se bali in na kar smo pravočasno — a zdi se brezuspešno — opozarjali merodajne oblasti, se godi. Nemški (!) številni komi-sarji štejejo Slovencem v škodo in Nemcem v prid po znanih avstrijskih metodah. Oblast je posegla vmes in se sedaj vrši revizija štetja po slovenskih komisarijih. Žal, da je tudi nekaj Slovencev tako malo zavednih, da se hitro udajo vsakemu pri-stiku in se vpišejo za Nemce! Bo treba metle!

KDOR JUGOSLOVAN. TA MATICE ČLANI

Drobiž.

* Nove ameriške poštné znamke. V Ameriki so prišli v zadnjem času v prome-nu nove poštné znamke, izdane v spomin trk-stoletnice, kar so prišli potniki na ameri-ška tla. Na posamnih znamkah je vpodobi-ljena ladja Mayflower, na kateri so prija-drali prvi priseljenci v Ameriko, na znam-kah za 2 centa njihov prihod in na znam-kah za 5 centov, kako podpisujejo dogovor na omenjeni ladji. V spodnjih kotih ste leta-nici 1620 in 1920.

* Obupal položaj nemških profesorjev. Neka berlinska organizacija akademičnih izobraženih učiteljev je razposlala svojim članom vprašalne pole o njihovih sedanjih življenjskih razmerah. Vprašalne pole je sprejelo 2000 fiksno nastavljenih in 200 provizorično nastavljenih. Odgovorilo jih je 1800, med temi 1600 fiksno nastavljenih. Med njimi pa je samo 141, ki zamorejo za svojimi dohodki, seveda če se zelo omeje, kriti svoje življenske potrebe. 1000 jih je navezanih na postranske zaslužke, 500 jih dobiva podpore od domačih in pri 150 zaslužijo tudi otroci, število onih, ki so si nakopali dolgove, je 900, 300 jih je prodalo pohištvo, 700 pa druge vrednostne predme-te. Skoraj 250 je število onih, ki si ne mo-rejo kupiti premoga, 400 jih ni našlo po-stranskega zaslužka, 200 pa ne more vsled onemoglosti opravljati postranskih služb. Ravno toliko jih je vsled pomanjkanja hrane težko obolelo. Eden igra v prostih urah v kinu glasovir, drugi je knjigovez, tretji opravlja po noči telefonsko službo itd. To je pač žalostna statistika, ki nam pred-o-čuje mizerno stanje, v katerem se sedaj nahaja inteligenca Nemčije!

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva doprineš Vam Fel-lerjev pravi Elza-fluid! 6 dvojnatihi ali dve veliki šecitalni steklenici 42 K. Državna trošarina posebel.

Troite na počasni prebavi? Za-ortlu? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-krožlicami. — 6 škatlic 18 K. — Želodec okrepu-toča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poština posebel, a naicencie. Evgen V. Feller. Stubica, d. Elsa tre šte. 357. Hrvatska, D.

Mali oglasi.

Proda se:

LEPA NOVA HIŠA,

v Trbovljah, v kateri se nahaja trgovina se proda. Hiša je 5 minut odda-ljena od rudnika pol ure od postaje. Na-tačna polasnila daje Anton Medvedšek, krojač Loke št. 20. 225

TRGOVINA POLJSKIH PRIDELKOV

koruze, pšenice, ječmena, ovs. Na debelo. Najnižje cene. Skrgie; Adamovič Idijla, Srem. 226

VILA

na perefiriji mesta, Maribora, stanovanja, takoj prosta, s 3 sobami in kuhinjo lepim vrtom, hlev za konje se proda za 160.000 kron. Ponudbe s priloženo znamko na anončni in informačni zavod »Vedež« Ma-ribor, Slovenska ulica 6. 232

MED (TRČAN)

najfinjši namizni za pecivo, garantirana čebelni planec kg 4 50 K. Pošilja se po pošti in po železnici. A. Maček, Vrhnika, 214

HIŠA

na jako prometni cesti v Mariboru, z go-stilno in trgovino 5 minut oddaljena od glavnega trga je na prodaj. Vprašanja na Anončni in informačni zavod »Vedež« Ma-ribor, Slovenska ulica 6. 233

Kupi se:

PETROLEJSKE VRČE

z ali brez zabojev kupuje po najvišjih cenah Hrovat & Komp., Ljubljana. 127

Službe:

MLAD, IZUČEN VRTNARSKI POMOČNIK popolnoma večš v vzgajanju zelenjave in cvetja se išče. Mesečna plača 350 K, hrana stanovanje, razsvetljava in kurivo. Poleg tega 20 odstotkov od prodajne svote ze-lenjave. Ponudbe s prepisom spričeval po-šlati na Vlastelinstvo Jalkevec Kod Varaž-dina. 231

BRIVSKI POMOČNIK

dober, čist in delaven se sprejme takoj. Plača po dogovoru, vendar preko pomoč-niškega tarifa. Vprašati: Franc Novak, brivec Maribor. 234

Razno:

V TRGOVINO Z MEŠANIM BLAGOM

na deželo se sprejmejo prodajalica starej-ša, prvovrstna moč, valenec dobrih pošte-nih starišev, ter starejši hlapec k enem konju, nastop lahko takol. Istotam se kupi enovprežni lahak voz na peresih (zaprava livček). Ponudbe na upravo lista pod št. 231.

M. Zévaco

Kraljev vitez.Zgodovinski roman.
(Dalje.)

»Oh,« je zastokal oproda, ozriši se zbegano po prostoru, »kako čudno je tu pri vas! Človek bi rekel, da diši po smrti...«

Sklepetal je z zobmi. Že se je zgenil, da bi jo popihal. Toda Lorenzo ga je obupno prijel za roke, potegnil ga k sebi ter mu dehnil:

»Ne hodite! Ta človek me hoče ubiti!«

Cogolin, polublazen od straha, je zajecal par besedi, ki niso dosegle črnčevega ušesa. Toda Lorenzo jih je slišal! Lorenzo so zadonele kakor grom! Mogočna radost se je zasvetila v njegovem pogledu. Vzdihl je, opotekel se od veselja in zamrmral v svoji duši:

»Zdaj smem umreti!... Vpoko-raču zveličanje mi boš, o smrt! Bog hoče, da končam življenje tu, ker nisem potreben v rešitev nesrečne Violette... On sam je poslal tega človeka k meni!«

In čudna vedrost je pokrila njegovo obličje.

Zakaj Cogolin je bil dejal:

»Saj ne bo zame, gospod čarodej; za mojega gospoda bo — za viteza Capestanga!«

In zdaj se je začel čuden pošasten in vendar smešen prizor.

Cogolin je mislil samo še na to, kako bi brž odnesel pete iz nevarne hiše, ki jo je prevevala mrzla sapa smrti; narobe pa ga Lorenzo ni smel pustiti od sebe, ne da bi mu naročil, naj obvesti viteza Capestanga in ga pošlje v Mendon, Gizeli na pomoč.

In to je bilo treba dopovedati bojazljivcu, ki od samega strahu ni vedel, kje se ga glava drži! Dopovedati,

ne da bi imenoval Capestanga, Gizelo ali Mendon!

Brezpogojno! Za vsako ceno! Belfegorjev pogled je počival na obeh kakor brušen meč...

»Nu,« je vzkliknil Lorenzo z dobrovoljnim glasom, »česa želite, prijatelj? Kar povejte! Korajžo, hudi-mana!«

Smejal se je. Njegovo lice je izražalo zgolj vlnjnost in prijaznost. Oziral se je po svežnjih s posušenimi zelišči, kakor bi že naprej iskal tistega, ki ga utegne kupec zahtevati. Cogolin se je nekoliko potolažil.

»Ne zame,« je povzel glupo. »Za mojega gospoda bo, se pravi, za —«

»Molčite!« je kriknil Lorenzo in ga opalil z očmi.

Cogolin je otožno zmajal z glavo.

»Pa nič!« je zastokal ves bled ter omahnil nazaj. »Ničesar ne maram. Pustite me odtod!«

»Kaj mislite, tristo hudirjev! To vendar ne gre, saj nisem razbojnik! Nihče naj ne poreče, da je vzel Lorenzo vaš denar, blaga pa niste dobili, rajši vam bogme odtrgam glavo! Govorite: Kaj hočete za svojih pet zlatih pištol?«

Cogolin je očno zmajal z glavo, nalik obsojencu, ki se izroča neizogibni usodi.

»Vidite,« je izpregovoril z ubitim glasom, »moj gospodar je zapravil po neumnem vse svoje denarje. Morda ga poznate, vsaj po imenu: gospod de —«

»Molčite!« je zakričal Lorenzo.

Cogolin se je stisnil k zidu, pobesil glavo in zaječal kakor jagne v klavnici.

»Nu dajte,« je povzel Lorenzo z veselim glasom, »povejte mi, kdaj ste ga zadnjič videli?«

»Koga? Hudiča?« je zastokal

oproda, prepričan, da se meni čarodej o samem peklenščku.

»Gospoda!« je dejal Lorenzo, brišoč si znoj, ki mu je dri curkoma po obrazu. »Če naj ozdravim vašega gospoda, moram vedeti, kdaj ste ga videli zadnjikrat.«

»Pred dvema urama,« je zamrmral Cogolin, čudeč se natihem: Kaj mu je pravzaprav, vražjemu dedcu? Zdaj kriči name, zdaj se dobri-ka in gladi!«

»In kdaj boste spet govorili z njim? Pazite, da se ne zlažete: to je važno!«

»I, kdaj? Takoj zdajle, kakor hitro se vrnem domov. Najin stan je nedaleč, v gostilni pri —«

»Tiho!« je zagrmel Lorenzo, ozrši se na Belfegorja.

Cogolin je padel na kolena in javknil:

»Amen! Odtod ne pridem živ! Joj, prekleta misel, ki mu je bila obseda! Ubogi Cogolin, nesrečni Smola!«

Kdorkoli bi bil vedel, kar se je godilo ta hip v pritlikavčevi duši, bi ga bil moral pomilovati in občudovati: Toda Nubijec je gledal brezbrizno. Njegova naloga je bila kratka in jasna: ubiti Lorenza in vreči truplo v Sekvano! Vse ostalo mu ni bilo mar. Potrpežljivo je čakal, da kupec odide.

»Tedad boste videli gospodarja še nocoj?« je povzel zeliščar.

»Da,« je zastokal oproda, »še nocoj, ako dovolite...«

»Pazite, prijatelj: ako naj sredstvo pomore, je reš potreba, da še nocoj —«

»Oh, sveta Devica, saj ni bolan! Dajte si vendar v glavo, da gospod de —«

»Molčite!« je zahropel pritlikavec ter udaril z roko po mizi.

Cogolin se je sesedel.

»Za pet ran božjih!« je vzkliknil in sklenil roke, »usmilite se in zadavite me takoj, da bo prej pri kraju!«

»Vstanite vendar,« je dejal Lorenzo, »Ako gospod ni bolan, česa hočete zanj potemtakem? Mari je zaljubljen?«

»Ne... se pravi, da...« je zajecal Cogolin, pobravši se na noge. »A to me ne briga. Moj gospodar je prišel na kant, kakor pravijo; in mislim sem ga nagovoriti, da bi poizkusil svojo srečo v kaki igravnici. Prosil bi vas tedaj za dober talisman, ki mu ga izročim, da priigra kar največ denarja!«

Lorenzov obraz je zasijal.

»Otet! sta!« je zavrisnilo v njegovem srcu. In v tesnobi svoje brezumne radosti, ki je iskala duška, se je zagrohotal na ves glas...

Cogolin je najprej debelo pogledal, toda bal se je, da ne bi spet ujezil čarovnika; zato se je zasmeljal tudi on ter raztegnil usta do ušes, češ, rajši se mu prikupim! Belfegor je nestrno prestavil noge.

»Lahka reč!« je vzkliknil Lorenzo. »Napravim vam talisman, s katerim si pridobi vaš gospod kraljevsko premoženje.«

»Bodite tako dobri!« je zamrmral Cogolin, in strah ga je minil, kakor bi trenil.

Belfegor pa je skomignil z rameni, misleč si:

»Ako bi pritlikavec vedel, kaj ga čaka, se ne bi več trafil za pet pištol!«

»Talisman!« je povzel Lorenzo.

»Zakaj niste povedali takoj? Saj vidite, da čaka name moj nubijski prijatelj, ki bi rad govoril z menoj o zanimivih rečeh!... Talisman za srečo v igri: napravim vam ga takoj, najboljšega, kar jih premorem. Molitvica je.«

»Molitvica?« je dejal Cogolin ves vesel.

»Da, Molitvica k Merkurju, bogu denarja.«

»Aha, že vem. Nu, dajte tisto molitvico.«

»Napišem vam jo, in gospod se je mora naučiti na pamet. Veste?«

»Na pamet, da, mojster čarovnik!«

»Se nocoj! Baš zdaj smo namreč pod vplivom Merkurja. Jutri, veste, bi bilo že prepozno...«

»Hudiča! Nu dobro, nauči se je najpozneje čez uro ali dve.«

»To veste zanesljivo?« je vprašal Lorenzo s čudovitim mirnodušjem.

»Tako gotovo, kakor sem tu. — Zbudim ga, izročim mu molitvico in mu ne dam zaspati, dokler ne bo znal!«

»Imenitno!« je rekel pritlikavec.

»Zbudi ga, ako nočeš, da bi bila molitev zamen!«

Sedel je, pomočil pero ter izbral prazen kos pergamenta; pri tem se je skrivaj ozrl na Nubijca. Belfegor je zehal... In Lorenzo je urno zapisal par vrstic... Nato je posušil rdečilo, ki je veljalo praznovernim ljudem za kri, zložil pergament, zapečatil ga in ga dal Cogolinu.

»Evo!« je zamrmral. »Podvizaj se! Naj se nauči tvoj gospod molitvice še nocoj, in bogastvo mu je gotovo. Reci, da mu pošilja ta pergament čarodej na Menjaskem mostu in mu kliče oddaleč iz dna srca: Bog vas čuvaj in vodi!«

Osupel nad vročim čuvstvom, ki je drhtelo v teh besedah, je oproda spravlil list, zahvalil se nekam zmeden ter planil skozi vrata, ki mu jih je črnc odprl nastežaj. Z dolгими skoki je izginil v noč...

In tedaj, ko je Nubijec spet zaklenil vrata, se je obrnil pritlikavec k njemu ter vzkliknil z zvonkim glasom.

Proda se več moderne sobne oprave

skoraj popolnoma nov živalni stroj za krojače, sistem „Pfaff“ in 1 veliko brivsko ogledalo. — Poizve se v upravi.

ODIX
Najboljša voda za usta. — Odstranjuje smjesta neugoden dah.
E. M. PENKALA i drug, Zagreb.

Gadje gnezdo

je najbolj čvrsto slovensko leposlovno de o izza zadnjih let. Naročite ga lahko za malenkostno svoto 14 kron pri

„ZVEZNI TISKARNI“ v Ljubljani.

Prvovrstna sveža slanina (špeh)

po 44 — 46 kron za kilogram
se dobi samo na Predovičevi, Smoljanovi in Krašovčevi stojnici v Šolskem drevoredu.

Na prodaj v Mariboru hiša z gostilno

in celo opremo, vinom, sodi in pohištvo radi bolezn. Naslov prodajalca pove upr. Jugoslavije.

Stare kovine

(baker, medenino, cink itd. kupuje trgovina z železino)

BREZNIK & FRITSCH, Ljubljana
Cankarjevo nabrežje šte. 1.

Najlepše in najcenejše darilo za vsako priložnost je

Moj zverinjak

knjižica našim mačim za zabavo in pruk s 45 slikami in k tem spajajočim besedilom.

= Cena 20 kron. =

Dobiva se v Ljubljani:

v Zvezni knjigarni, Marijin trg 8,

v Zvezni tiskarni, Stari trg 19, 1.

F. BRUMAT LUBLJANA
Manufaktura in tkanine.
Mestni tr 25.

RUDOLF PEVEC, trgovec v MOZIRJU

je otvoril svojo podružnico v BESKEM SREMU, v bližini Beograda in Novisada ter bode v položaju najceneje in najkulantnejše postreči celo Slovenijo s pšenico, koruzo, ječmenom, ovsom, moko vsakovrstno slanino, mastjo, svinjama, vinom karlovaškim in banatskim vse najceneje po dnevni ceni.

Naročila se naj direktno pošiljajo na tvrdko RUDOLF PEVEC v BESKI SREM. — Naslovi: Pevec, Beška-Srem.

Nakupoval bodem direktno od kmetov ter bodem zamogel z vsako drugo tvrdko konkurirati. — Ob enem se bode tamkaj prodajalo deske, les in drogi. Slovencem se bode brezplačno dajale eventualne informacije.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

2139 Rudolf Pevec.

SJEME,

žitica, kukuruza, grahorice, preje, muhara, povrča i originalne njemačke krmne repe dobavlja „Sjemenar“ d. d., Osijek. Gajev trg 1. Tel. br. 663. Brzjav Sjemenar, Osijek. Ček. post. št. br. 33346.

Oblastveno konces. informatni zavod Drag. Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5
dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. — V abonementu ter posamezno cene zmerne.

Koloture za štednjake

(Herdringe)

rešetke za peči (Roste)

i sav ini trgovački lijev izrađuje i dobavlja:

lijevaonica željeza „SMEV“, tvornice strojeva u Bielovoru.

Tiskovine vseh vrst

za urade, županstva, društva, trgovce, obrtnike itd. izvršuje lično, hitro in ceno

„Zvezna tiskarna“

v Ljubljani, Stari trg šte. 19.

Naročila sprejema tudi upravništvo „Jugoslavije“ v Ljubljani, Marijin trg 8 in njene podružnice v Mariboru, Glavni trg; v 18 Celju, Kralja Petra cesta in v Ptuj, Prešernova ulica.

Povlašćena agencija Kraljev. SHS

Rue van Lérius, Anvers, Belgija.

Za svoje mušterije u Belgiji traži ponuda sljedećih artikla: drvene gradje svake vrsti; tanina, anilina, sođe za fabrikaciju stakla i sapuna; bakrene rude, olova, gvožđa i antimona; nafte cementa, duvana, opijuma, koža janjećih i od divljači; gale, masti svinjske; slanina, šunke, svinjskog mesa, živine, jaja, cerealia svake vrste; pasulja, šljiva, orasa, lješnjaka, ovaca, ovčijeg i govedeg loja u razmjernim količinama. — Agencija nudi pod najpovoljnijim uslovima sljedeće belgijske proizvode: štofove, tkanine, platno, pamuk i vunu; esencije i parfumerije; staklariju svake vrste; kožu štaflijenu za obuće; sedlarstvo i džonove; eipele obične i luksusne; gotova odijela, ophodna i za rad; toplo rublje od vune i pamuka; džakova za pakovanje; rublja svake vrste; konac za mreže; zemljoradničke spravke; alatke svake vrste; kazane, šerpe, lonce; sve vrste željeznog materijala; oružja sa svim priborom; mašine za šivanje i tkanje — proizvod za sve zanate; proizvode za ishranu kao: kavu, šećer, čaj, konzerve; mreže i užarije za ladje, gradjevinarski materijal; materijal za kupatila itd. Gvozdeni proizvodi, tregeri kine, žice, itd. — Umojljavaju se svi zainteresovani, da stupe u vezu sa vladinom zvaničnom Agencijom, koja će im pružiti sve moguće usluge. — Telefonska adresa: Yousoslave, Anvers 2-3.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Dolinji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanovljen septembra 1919.

Premeta do srede unija nad 65.000.000 kron.

4¹/₂%

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.